

Ілия — Он төртінші саны

Пайғамбарлық параллель: Ілиястың рухында Миллериттерден Future for America-ға дейін

Jeff Pippenger

2023-10-21

1798 жылы ақырзаман уақытында Даниял кітабының сегізінші және тоғызыншы тарауларындағы Ұлай өзені туралы пайғамбарлық хабардың мөрі ашылды, әрі Уильям Миллер Құдайдың сотының жақындығын жариялау үшін Ілиястың рухы мен күшімен көтерілді.

«Уильям Миллерге және онымен бірге еңбек еткендерге Америкада осы ескертуді уағыздау тапсырылды. Бұл ел ұлы Адвент қозғалысының орталығына айналды. Дәл осы жерде бірінші періштенің хабары туралы пайғамбарлық ең тікелей түрде орындалды. Миллер мен оның серіктестерінің жазбалары алыс елдерге жеткізілді. Бүкіл әлемде миссионерлер енген қай жерлер болса, сол жерлерге Мәсіхтің жуық арада қайта оралуы туралы қуанышты хабар жіберілді. Мәңгілік Ізгі хабардың: “Құдайдан қорқындар және Оған мадақ беріндер; өйткені Оның сотының уақыты келді”, — деген хабары кеңінен тарады». The Great Controversy, 368.

1989 жылғы ақырғы уақытта Даниял кітабының оныншыдан он екінші тарауларына дейінгі Хиддекел өзенінің пайғамбарлық хабарының мөрі ашылды, әрі Future for America Ілиястың рухы мен құдіретінде Құдай сотының жақындығын жариялау үшін көтерілді.

Миллериттер соттың басталғанын жариялады, ал Future for America соттың аяқталуын жариялайды. Миллериттердің пайғамбарлық негізі пұтқа табынушылықтың қаңыратып-жоятын екі күші, ал содан кейін папалық еді. Future for America ұйымының пайғамбарлық негізі — пұтқа табынушылықтың қаңыратып-жоятын үш күші, содан кейін папалық, ал одан кейін жолдан тайған протестантизм.

Миллериттер Филадельфиялықтар ретінде басталып, Лаодикиялықтарға ауысты. Future for America Лаодикиялықтар ретінде басталып, Филадельфиялықтарға ауысады. Миллериттер үшін Филадельфиядан Лаодикияға өту Ілиястың өлімімен және оның Мұсаның анты туралы хабарымен байланысты болды. Future for America-ның ауысуы Аян кітабының он бірінші тарауындағы Ілияс пен Мұсаның өлімі және қайта тірілуімен байланысты.

1844 жылы тергеу соты ашылған кезде, Миллершілер Кармил тауындағы Ілиястың ісін орындап шыққан еді. Соттың соңында, жексенбілік заң тұсында, Future for America қозғалысы Кармил тауындағы Ілиястың ісін орындап шыққан болады. Миллершілер тарихында Ишая кітабының жетінші тарауы, сегізінші аятында айқындалған алпыс бес жылдық пайғамбарлықтың үш межесі екі халықтың бір халық болып бірігуі арқылы қайталанып, Аян он үшінші тарауындағы жер аңының протестант мүйізін орнатты. Future for America тарихында сол алпыс бес жылдың дәл сол үш межесі екі халықтың бірігіп,

айдаһарша сөйлейтін республикализм мүйізін құраған кезде қайталанады.

Future for America-ның пайғамбарлық тарихындағы сол үш меженің біріншісі — 1989 жылғы ақырзаман уақыты. Екіншісі — 2001 жылғы 11 қыркүйек, ал үшіншісі — жуық арада келетін жексенбілік заң болмақ. Миллериттер тарихында Ишая жетінші тарауда айқындалған межелердің реті Ишаяның өз тарихындағы межелердің ретінен керісінше болды. Future for America тарихында бұл рет алпыс бес жыл туралы алғашқы сілтемемен сәйкеседі, бірақ ақырында уақыт элементі енді болмайды. 1844 жылғы 22 қазаннан бері пайғамбарлық уақыттың қандай да бір қолданылуы — шайтандық алдау.

Ишаяның жетінші тарауында баяндалғандай, үш межелік белгінің реттілігін сақтаудың пайғамбарлық негіздемесі — олардың Миллершілдер тарихындағы кері тәртібіне қарсы қойылатын негіздеме — ішінара алғашқы аталу қағидасына сүйенеді. Алпыс бес жылдың тәртібі алғаш рет Ишаяның жетінші тарауында аталады; әрі алпыс бес жыл уақытының элементі енді жоқ болғанымен, сол жылдармен бейнеленген пайғамбарлық тарихтың соңындағы қозғалыстағы ақырғы орындалуы жүзеге асқанда, үш межелік белгі әлі де айқындалады және олар Ишая тарихындағыдай өз ретін сақтайды.

Белгілердің алғашқы ретін сақтап қалудың екінші негіздемесі — алпыс бес жыл орындалған Миллерит тарихының өзара байланысы және Миллерит қозғалысының Future for America қозғалысымен сабақтастығы. Миллерит тарихы — бастау, ал Future for America — аяқталу.

Миллериттер қозғалысы 1863 жылы, заңды түрде ұйымдастырылған Жетінші күн адвентистері шіркеуі басталған кезде, аяқталды. Сол кезде 1798 жылы, Ұлай өзені туралы аянның мөрі ашылғанда, ақырзаман уақытында келген Ілияс хабаршысы үнсіз қалдырылып, мөрленіп жабылды. 1989 жылы, Хиддекел өзені туралы аянның мөрі ашылған ақырзаман уақытында, Ілияс хабаршысы қайта оралды.

Белгілердің бастапқы ретін сақтап қалудың үшінші негіздемесі жер аңына және оның екі мүйізіне қатысты пайғамбарлық желісінен табылады. Миллерит тарихында протестантизм мүйізін қалыптастыру үшін екі ұлт біріктірілді. Future for America тарихында жолдан тайған протестантизм мен жолдан тайған республикализмнің екі мүйізі «аңның бейнесі» болып табылатын әрі сонымен бірге аңға «бейне» болатын бір ұлтты қалыптастыру үшін біріктіріледі. Аяқталу тарихында шіркеу мен мемлекеттің біртұтас мүйізін қалыптастыру үшін біріккен осы екі ұлт өздерінің сол орындалуына жексенбілік заң кезінде жетеді.

Аңның мүсіні толық қалыптасқанда, оның қорытындысы жексенбілік заңды өткізу қабілеті арқылы айғақталады. Сол мүсіннің қалыптасуы — уақытқа созылатын үдеріс, ал аңның таңбасы — уақыт ішіндегі бір мезет. Мүсінді қалыптастыру уақыты 1798 жылдан 1844 жылға дейін ғибадатхананың тұрғызылған қырық алты жылымен бейнеленген. Республикалық мүйіз аңның мүсіні қалыптасып жатқан уақыт кезеңінде діни-саяси ғибадатхананы тұрғызады.

Аңның бейнесінің дамуы пайғамбарлық тұрғыдан 2001 жылғы 11 қыркүйекте басталды. Сол дағдарыс Патриоттық актінің қабылдануына түрткі болды, ал ол өз кезегінде

конституциялық құқықтағы өзгерісті ағылшын құқығының қағидатынан рим құқығының қағидатына көшуімен белгіледі. Ағылшын құқығы адамның кінәсі дәлелденгенге дейін кінәсіз деп есептелетіні деген қағидатқа негізделген, ал рим құқығы адамның кінәсіздігі дәлелденгенге дейін кінәлі деп есептелетіні деген қағидатқа негізделген.

2001 жылғы 11 қыркүйектен бастап жексенбілік заңға дейін тұрғызылатын саяси ғибадатхана аңның мүсінінің қалыптасуы арқылы да бейнеленген. Пайғамбарлық уақыт енді қолданылмайды, сондықтан протестантизм мүйізі рухани ғибадатхананы тұрғызған қырық алты жыл уақыттың белгілі бір нүктесін емес, республикализм мүйізі өзінің діни-саяси ғибадатханасын көтеретін кезеңді бейнелейді.

Ишаяның жетінші тарауында бейнеленген алпыс бес жылдың үш межесінің бірдей тізбегін қолданудың негізгі үш негіздемесі мыналар: біріншісі — алғашқы рет аталуы қағидасы; б.з.д. 742 жыл, б.з.д. 723 жыл және б.з.д. 677 жыл, осылайша он тоғыз жылдан кейін қырық алты жыл. Миллериттер тарихында бұл керісінше болды: 1798, 1844 және 1863, осылайша қырық алты жылдан кейін он тоғыз жыл.

Екінші негіздеме — Илиястың рөлі мен ісінің хабарының сабақтастығы. Илияс ақыр заман кезінде, 1798 жылы, Даниял кітабының мөрі ашылған кезде келді (Даниял 8:14), содан кейін 1840 жылдан 1844 жылға дейін Кармил тауындағы тартысқа келді, ал одан соң 1863 жылы әдет-ғұрып пен дәстүрдің теологиясымен бірге қайтадан мөрленіп жабылды. Илияс Даниял кітабының мөрі ашылған кезде, 1989 жылы, ақыр заман кезінде тағы да келді. Ол пайғамбарлық тұрғыдан 2001 жылдың 11 қыркүйегіне дейін сапар шекті, сол жерде Кармил тауындағы тартыс басталады да, тек жуық арада келетін жексенбілік заңмен аяқталады. Илиястың рөлі мен ісінің сабақтастығы Ишаяның жетінші тарауында анықталған белгілер тізбегін қуаттайды.

Жердегі аңның екі мүйізінің мәнісін Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалықтың басында да, соңында да екі биліктің біреуге ауысатынын айқындайды: біреуі бастауында, біреуі аяқталуында. Бастауға не аяқталуға тән екі таяқ жиналып, бір халық болып біріктірілген кезде, олар не бастауында рухани ғибадатхана тұрғызушы, не соңында діни-саяси рухани ғибадатхана тұрғызушы ретінде бейнеленеді. Жалған ғибадатхана — папалық ғибадатхананың бейнесі; онда папа Құдайдың ғибадатханасында отырып, өзін Құдаймын деп жариялайды.

Америка Құрама Штаттары жексенбілік заң кезінде айдаһарша сөйлегенде, дәл сол бейнені жүзеге асыратын болады, өйткені ол шіркеу мен мемлекет бір таяққа біріктірілген жалған ғибадатхана тұрғызған болады, әрі бұл қарым-қатынаста шіркеу басшылық ететін болады.

Ишаяның жетінші тарауында Ишая пайғамбар өз ұлын ертіп алып, Ахаз патшаға жоғарғы тоғанның су жүргізгіші жанында, кір жуушының танабы қасында хабарды жариялауға барды.

Сонда Жаратқан Ие Ишаяға былай деді: «Енді сен де, ұлың Шеаржашуб та шығып, Ахаһазға қарсы алдыңғы жақтағы жоғарғы хауыздың су ағар жолының шетіне, кір

жуушының танабына баратын үлкен жолға барып жолық». Ишая 7:3.

“Шеаржашуб” сөзі “қалдық қайтып оралады” дегенді білдіреді. Миллериттердің бастапқы қозғалысының қалдығы 1989 жылы Future for America қозғалысында қайта оралды. Ишая мен оның ұлы, әке мен бала ретіндегі өзара қатынастары арқылы, бір бастау мен бір аяқталуды бейнелейді. Олар әкелердің жүректерін балаларға, ал балалардың жүректерін әкелерге бұруға тиіс болған Ілиястың рухын жеткізеді. Ишая зұлым патша Ахазға Ілиястың хабарын жариялап тұрған еді. Өзге де зұлым істерімен қатар, Ахаз киелі орынның қызметтерін тоқтатқаны және оның орнына Ассур ғибадатханасының көшірмесін орнатқаны арқылы белгілі.

Ахаз патшалық құра бастағанда жиырма жаста еді; ол Иерусалимде он алты жыл патшалық құрды, бірақ әкесі Дәуіт сияқты өз Құдайы Жаратқан Иенің алдында дұрыс болғанды істемеді. Қайта, ол Израил патшаларының жолымен жүрді, тіпті Жаратқан Ие Израил ұрпақтарының алдынан қуып шығарған халықтардың жиіркенішті істеріне сай, өз ұлын оттан өткізді. Сондай-ақ ол биік орындарда, төбелерде және әрбір жапырағы жайқалған ағаштың түбінде құрбандық шалып, ладан түтетті. Сонда Арам патшасы Резин мен Израил патшасы Ремалия ұлы Пеқақ Иерусалимге қарсы соғысуға көтерілді; олар Ахазды қоршауға алды, бірақ оны жеңе алмады. Сол уақытта Арам патшасы Резин Елатты қайтадан Арамға қайтарып алып, яһудилерді Елаттан қуып шықты; арамдықтар Елатқа келіп, осы күнге дейін сонда тұрып жатыр. Сонда Ахаз Ассур патшасы Тиглат-Пилесерге елшілер жіберіп: «Мен сенің қызметшіңмін әрі ұлыңмын; көтеріліп кел де, маған қарсы көтерілген Арам патшасының қолынан және Израил патшасының қолынан мені құтқар»,— деді. Ахаз Жаратқан Иенің үйінен және патша сарайының қазыналарынан табылған күміс пен алтынды алып, Ассур патшасына сыйлық етіп жіберді. Ассур патшасы оны тыңдады; өйткені Ассур патшасы Дамаскіге қарсы көтеріліп барып, оны басып алды да, оның халқын Кирге жер аударып, Резинді өлтірді. Патша Ахаз Ассур патшасы Тиглат-Пилесерге жолығу үшін Дамаскіге барды; сонда ол Дамаскідегі бір құрбандық үстелін көрді. Патша Ахаз діни қызметкер Ұрияға сол құрбандық үстелінің бейнесін және оның барлық жасалу үлгісіне сай сызбасын жіберді. Діни қызметкер Ұрия патша Ахаздың Дамаскіден жібергенінің бәріне сай құрбандық үстелін жасап шықты; діни қызметкер Ұрия оны патша Ахаз Дамаскіден келгенше бітірді. Патша Дамаскіден келгенде, патша құрбандық үстелін көрді; патша құрбандық үстеліне жақындап, оның үстінде құрбандық шалды. Ол өзінің түгел өртелетін құрбандығын, астық тартуын өртеді, сусын тартуын төкті, әрі татулық құрбандықтарының қанын құрбандық үстелінің үстіне шашты. Сондай-ақ ол Жаратқан Иенің алдында тұрған қола құрбандық үстелін үйдің алдынан, яғни құрбандық үстелі мен Жаратқан Иенің үйінің арасынан әкеліп, жаңа құрбандық үстелінің солтүстік жағына қойды. Содан кейін патша Ахаз діни қызметкер Ұрияға былай деп бұйырды: «Үлкен құрбандық үстелінің үстінде таңертеңгі түгел өртелетін құрбандықты, кешкі астық тартуын, патшаның түгел өртелетін құрбандығы мен оның астық тартуын, сондай-ақ елдегі бүкіл халықтың түгел өртелетін құрбандығын, олардың астық тартулары мен сусын тартуларын өртегін; оның үстіне түгел өртелетін құрбандықтың барлық қанын және басқа құрбандықтың барлық қанын шаш. Ал қола құрбандық үстелі

менің сұрау салуыма қалсын». Діни қызметкер Ұрия патша Ахаз бұйырғанның бәрін солай істеді. Патша Ахаз тұғырлардың жақтауларын кесіп алып тастады да, легендерді олардың үстінен алып тастады; әрі теңізді астындағы қола өгіздердің үстінен түсіріп, тас төселген жерге қойды. Үйдің ішінде сенбі күніне арнап салынған жабық өткелді де, патшаның сыртқы кіреберісін де ол Ассур патшасы үшін Жаратқан Иенің үйінен бұрып жіберді. 2 Патшалар 16:2–18.

Ассур патшасы — папалықтың нышаны болып табылатын солтүстік патшасын бейнелейді. Зұлым патша Ахаз — тура мағынасындағы даңқты жер Яһуданың тура мағынасындағы басшысы еді. Ишая мен оның ұлы оған «қалдық қайта оралады» деген хабармен ағартушының егістігі жанындағы жоғарғы тоғанның су өткізгішінде жолыққанда, бұл зұлым патша солтүстік пен оңтүстік арасындағы азаматтық соғыстың дағдарысы ішінде тұрған еді. Сол дағдарыста ол Ишая пайғамбар арқылы Құдай ұсынған хабарды қабылдамай, қорғаныш іздеп, тура мағынасындағы солтүстік патшасына жүгінді.

Ишаяның жетінші тарауындағы жағдай рухани даңқты жердің бір басшысының азаматтық соғыс кезінде Құдайға жүгінудің орнына, одақ үшін папалыққа қол созатынын бейнелейді. Ахаздың Құдайға қарсы бүлігі оның солтүстік патшаға барып, солтүстік патшаның құдайының ғибадатханасының үлгісін жасап, сол үлгіні Иерусалимдегі бас діни қызметкерге жіберуі арқылы көрсетілген; ал ол өз кезегінде Құдайдың киелі үйінің қасиетті аумағында сол жалған ғибадатхананың көшірмесін тұрғызды. Зұлым патша Ахаз мемлекетті бейнелейді, ал бас діни қызметкердің ынтымақтасуы шіркеу мен мемлекеттің қосылуын білдіреді.

Сол тура мағынадағы бүлік рухани даңқты елдің басшысының бүлігін бейнелейді; ол папалықтың (солтүстік патшасының) ғибадат қызметін қайталап, Құдайдың киелі үйіндегі шынайы ғибадатты тоқтатады. Ахаздың бүлігі солтүстік патшасының ғибадатханасының көшірмесі болып табылатын жалған ғибадатхананы даңқты елде тұрғызатын Америка Құрама Штаттарының басшылығын бейнелейді.

Ишаяның жетінші тарауының пайғамбарлық көрінісі жердегі аңның алғашқы алпыс бес жылын, әрі бұдан да тікелей түрде жердегі аңның аяқталу кезеңін бейнелейді. Ишаяның жетінші тарауының пайғамбарлық көрінісінен алынар жарық мол, бірақ осы тұста біз Мәсіх бір нәрсенің басталуы арқылы оның соңын көрсетеді деген қағиданы ғана қолданып отырмыз. Біз бұл қолдануды осы жерде Ишаяның жетінші тарауының тарихи жағдайының салдарларын тереңірек қазбалау үшін емес, көбірек осы қағиданы қолдану үшін жасап отырмыз. Біз жолдан тайған республикализмнің мүйізі жолдан тайған протестантизмнің мүйізімен қосылғанда, бұл жалған ғибадатхананың тұрғызылуының бейнесі екенін айқындап отырмыз.

Солтүстіктің патшасының ғибадатханасына ұқсастырылып тұрғызылған жалған ғибадатхананың орнатылуы аңның мүсіні жасалатын кезеңнің тарихын білдіреді, әрі бұл — Құдай халқы үшін олардың мәңгілік тағдыры шешілетін ұлы сынақ.

«Ие маған аңның мүсіні сынақ мерзімі жабылмай тұрып қалыптасатынын анық көрсетті; өйткені бұл Құдай халқы үшін олардың мәңгілік тағдыры шешілетін ұлы сынақ болмақ.

«Құдай халқы мөрленбестен бұрын өтуге тиіс сынақ — осы. Құдайға деген адалдығын Оның заңын сақтау арқылы және жалған сенбілікті қабылдаудан бас тарту арқылы дәлелдегендердің бәрі Ие Құдай Ехобаның туының астына жиналып, тірі Құдайдың мөрін алады. Ал көктен бастау алған ақиқатты тәрк етіп, жексенбілік сенбілікті қабылдайтындар аңның таңбасын алады» The Seventh-day Adventist Bible Commentary, 7-том, 976.

Құдайдың Лаодикеядағы “халқы” болып табылатын Жетінші күн адвентистерінің сынақ мерзімі жабылардың алдында өтетін “ұлы сынағы” бар. Бұл — олардың “мөрленбестен бұрын” өтуге тиіс “сынағы”. Құдайдың мөрі мен сынақ мерзімінің жабылуы жексенбілік заң кезінде жүзеге асады. Аңның мүсінінің қалыптасуы жексенбілік заңға алып баратын және сол заңмен шегіне жететін кезеңде жүзеге асады. Аңның мүсіні және оның қалыптасуы — біздің мәңгілік тағдырымызды айқындайтын ақиқат. Сол мүсіннің қалыптасуы бір ұлтты құрау үшін екі таяқтың біріктірілуі ретінде бейнеленіп көрсетілген. Екі таяқтың бірігуі Америка Құрама Штаттарының тарихының басында болады, содан кейін оның соңында тағы да қайталанады. Басында протестанттық мүйізді орнату үшін екі таяқ біріктірілді, ал соңында республикалық мүйізді орнату үшін екі таяқ біріктіріледі.

1798 жылдан 1844 жылға дейінгі бастапқы тарихта протестанттық мүйіздің ғибадатханасы тұрғызылды. Он тоғыз жылдан кейін республикалық мүйіздің алғашқы республикалық президенті қозыдай сөйледі, сөйтіп құлдарды азат ету үдерісін бастады, бірақ бұл оған өміріне түсті. Құдайдың Токтысы адамзатты күнәнің құлдығынан азат ету үшін айқышта өлді, бірақ бұл Оған өміріне түсті. Айқыш — Азат ету туралы Жарлық. Республикалық мүйіз құлдарды азат етіп жатқан тарихта протестанттық мүйіз құлдық туралы пайғамбарлықты қабылдамай тастады. Жексенбілік заң тарихында, республикалық мүйіз рухани құлдықты қайта орнатып жатқан кезде, протестанттық мүйіз тұтқындарды азат ететін хабарды жариялайтын болады.

Жердегі аңның республикалық мүйізінің соңғы президенті айдаһарша сөйлейтін болады, әрі ол солай еткенде, шынайы протестанттық мүйіз ту іспетті көтерілетін болады. Бұл тура және рухани Мидия-Парсы империясының екі мүйізінде бейнеленген. Тура Мидия-Парсы империясы Киелі кітап пайғамбарлығындағы екінші патшалық болды, ал Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық — рухани Мидия-Парсы империясы. Даниял кітабында Мидия-Парсының қошқарының екі мүйізі болды, дәл сол сияқты Америка Құрама Штаттарының да екі мүйізі бар, бірақ екінші мүйіз кейінірек шықты.

Содан кейін мен көзімді көтеріп қарадым, міне, өзеннің алдында екі мүйізі бар бір қошқар тұр екен; екі мүйізі де биік еді, бірақ біреуі екіншісінен биігірек еді, әрі биігірегі соңынан шықты. Даниял 8:3.

Жердегі аң мен оның екі мүйізіне қатысты пайғамбарлық тарихта әуелі протестанттық мүйіз айқындалды, бірақ ол жоғары көтеріліп, істі аяқтаудың орнына Лаодикеялық соқырлықтың

шөліне шегінді. Республикашыл мүйіз айдаһарша сөйлеп, жуық арада келетін жексенбілік заңды қабылдайтын тарихта ғана шынайы протестанттық мүйіз ақырында байрақ ретінде көтеріледі. Аңның мүсінінің құрылуымен бейнеленген сынақты мойындайтын Лаодикеялық Жетінші күн адвентистері ғана сынақ мерзімі жабылғанда Құдайдың мөрін алады. Осы сынау үдерісін айқындайтын хабар қазір одан пайда алуды қалайтындардың бәрі үшін ашылуда.

Илияс бүкіл халыққа келіп, былай деді: «Қашанға дейін екі пікірдің арасында қақсап тұрасындар? Егер Жаратқан Ие Құдай болса, Оған еріңдер; ал егер Бағал болса, соған еріңдер». Ал халық оған бір ауыз сөзбен де жауап бермеді. Патшалықтар туралы 3-жазба 18:21.